

Os retos do goberno local tras a reforma de 2013

Los retos del gobierno local
tras la reforma de 2013

The challenges of local government
after the reform of 2013

52
Regap

BOIX PALOP, A. | DE LA ENCARNACIÓN, A. M. (COORDS.)
Thomson Reuters - Aranzadi, Navarra, 2015

Regap

RECENSIONES

Esta obra colectiva é o resultado dunha análise interdisciplinaria sobre o futuro do noso goberno local e dos retos a que se enfrenta a súa regulación tras a frustrada reforma da Lei reguladora das bases do réxime local operada en 2013. O seu xerme foi o congreso que, baixo o título “La planta administrativa valenciana y la reforma local”, se realizou na sede valenciana da Universidade Internacional Menéndez Pelayo os días 3, 4 e 5 de decembro de 2014.

A estrutura deste traballo está conformada por trece capítulos, nos cales se leva a cabo, por parte dos distintos autores que colaboran na obra, un sistemático exame da reforma perpetrada pola LRSAL, centrando a atención, fundamentalmente, nos problemas non resoltos –ou xerados– pola citada norma e que maior repercusión van ter no futuro, tratando de achegar, en cada caso, solucións para posibilitar unha correcta aplicación desta e propor, na medida do posible, alternativas normativas para a modificación da dita norma.

Así, o fío condutor desta obra é abrir perspectivas que sirvan para centrar o debate para unha futura e necesaria reforma do réxime local, que, por unha parte, corrixa os erros da de 2013, e que, por outra, chegue alí onde esta non se atreveu a chegar ou a onde nin sequera esbozou intención ningunha de intervir. A continuación exporanse, brevemente, as cuestións que foron obxecto de estudo en cada un deles.

No primeiro dos capítulos, de carácter introdutorio, Andrés BOIX PALOP, baixo o título “Encadramento xurídico e constitucional da reforma local de 2013 e esbozo dos problemas

aínda pendentes”, analiza exhaustivamente o marco xurídico do réxime local existente no noso país antes da reforma de 2013, pondo de manifesto as principais críticas formuladas á dita actuación lexislativa, para, a continuación, ofrecer unha detallada análise das novidades introducidas pola Lei 27/2013, do 27 de decembro, de racionalización e sustentabilidade da Administración local (en diante, LRSAL), norma con que se pretendían remediar as deficiencias da situación anterior, pero que, en opinión do autor, así como da maior parte da doutrina, non alcanzou o resultado pretendido. Por último, este estudoso analiza as necesidades e apunta, dentro do marco normativo vixente tras a reforma, as posibilidades das políticas de desenvolvemento local, malia subliñar a necesidade dunha nova modificación do réxime local español que corrixa algunhas das orientacións impostas pola LRSAL e, sobre todo, que amplíe en moitas das súas materias os seus horizontes co fin de lles dar resposta aos problemas que se sinalarán ao longo desta obra.

No segundo capítulo, intitulado “O desapoderamento municipal da reforma local e os seus problemas”, Víctor ALMONACID LAMELAS ofrece unha visión panorámica dos problemas formulados pola reforma local de 2013, clasificándoos en seis apartados: conceptuais, xurídico-formais ou de constitucionalidade, territoriais ou de distribución territorial da competencia, económicos ou “de cálculo”, persoais e outros “cazapos”. En opinión do citado autor, a solución, ou polo menos a mellora, desa situación lograríase a través dunha modificación da normativa vixente e da consecución dun “macropacto local” (con cada unha das Comunidades Autónomas que son as titulares das competencias que a LRSAL cre “que parte e reparte”), que debería ser impulsado e coordinado desde o Goberno de España co fin de evitar que se produzan desigualdades na consecución da ansiada descentralización Comunidades Autónomas-entidades locais.

O terceiro capítulo, “O desenvolvemento da reforma local de 2013. Entre a rebelión e o pragmatismo”, cuxa autoría lle corresponde a Julio TEJEDOR BIELSA, aborda os fundamentos da reforma operada pola LRSAL. Efectúa unha análise crítica dos seus efectos, prestando especial atención ao sistema competencial establecido pola devandita norma. Así mesmo, realiza un exame da reacción das Comunidades Autónomas ante a citada reforma, centrándose fundamentalmente no caso de Aragón.

As “Competencias locais na reforma de 2013 e os seus puntos de fricción coas normas autonómicas” son obxecto de estudo por parte de María José ALONSO MAS, no cuarto capítulo desta obra. Tras definir a situación de reestruturación do sector público pretendida, pero non conseguida, pola LRSAL, a autora examina o desenvolvemento da citada norma efectuado polas diferentes Comunidades Autónomas, respecto das competencias propias, as “distintas das propias” e as contidas nas disposicións transitorias 1.ª a 3.ª e adicional 15.ª, así como a adaptación dos convenios de financiamento á dita lei e a xestión –coordinada ou integrada– dos servizos mínimos.

No capítulo quinto, “Bisbarras *versus* provincias na xestión administrativa de España”, Joan Carles MEMBRADO TENA aborda o tema da inadecuación do mapa municipal á realidade presente e o difícil encaixe das provincias nun modelo de ordenación racional do territorio. Ante esta situación, e tendo en conta que algunhas das Comunidades Autónomas se reorganizaron espacialmente a partir de unidades intermedias entre o municipio e a provincia, como é a bisbarra, o autor centra o seu estudo nas propostas levadas a cabo en Valencia,

Galicia, Aragón e Cataluña, analizando as características e os resultados obtidos en cada un dos ditos casos.

Juan José Díez SÁNCHEZ é o autor do sexto capítulo deste volume titulado “Estratexias para gañar tamaño na xestión administrativa tras a reforma local de 2013”. Nel realiza unha detallada análise dunha das medidas establecidas na LRSAL para “racionalizar a estruturación organizativa” da Administración local: a agrupación de municipios. Así, examina tanto as fusións voluntarias, facendo especial referencia á normativa existente ao respecto na Comunidade Autónoma valenciana, como as agrupacións forzosas impostas pola lei.

O estudo levado a cabo por Jorge GARCÍA HERNÁNDEZ no sétimo capítulo baixo o título “Un problema atávico e a súa non solución na lei local: o financiamento dos municipios”, entra de cheo na carencia estrutural de recursos que sofren os Concellos para prestar os seus servizos; problema económico que pretendía solucionar a LRSAL, pero cuxas previsións ao respecto non obtiveron os resultados pretendidos. Conclúe ese traballo cunha exhaustiva análise da estrutura dos ingresos dos Concellos.

No capítulo oitavo, baixo o título “Lei 27/2013, do 27 de decembro, de racionalización e sustentabilidade da Administración local,”, Marta OLLER RUBERT analiza a finalidade de redimensionamento do sector público local pretendido pola LRSAL, as medidas contidas na disposición adicional novena da citada norma co fin de garantir o equilibrio financeiro e a modificación do artigo 85 LRRL, relativo ás formas de xestión dos servizos públicos locais.

A redacción do capítulo noveno, titulado “Impacto da Lei 7/2013, do 27 de decembro de racionalización e sustentabilidade da Administración pública local nos procesos de desenvolvemento local”, correspóndelle a Joan NOGUERA TUR. Nel, tras repasar a orixe e a evolución das entidades locais, define o marco normativo destas previo á LRSAL. Centra tamén o seu estudo nos principais problemas que na actualidade afectan aos órganos locais: o principio de autonomía, a promoción económica e o emprego como competencias autonómicas, as competencias executivas no desenvolvemento económico e produtivo e, finalmente, ofrece propostas para incrementar a sustentabilidade dos procesos de desenvolvemento local.

No décimo capítulo, “Os servizos sociais municipais e a Lei local de 2013”, elaborado conxuntamente por Francisc Xavier UCEDA-MAZA e Lucía MARTÍNEZ-MARTÍNEZ, tras definir os antecedentes e a evolución dos servizos sociais municipais, analízase o cambio operado tras a reforma local nos ditos servizos, centrándose en tres aspectos: conceptualización, distribución competencial e responsabilidade pública.

Vicent FLOR MORENO, no undécimo capítulo desta obra, baixo o título “Democracia e participación cidadá nas sociedades de modernidade avanzada: a demanda e a oferta”, debulla algunhas das cuestións que, na actualidade, formula “o goberno do pobo”, como, por exemplo: o paradigma da proximidade; o reto de recuperar e perfeccionar a división de poderes; os riscos da privatización do público ou a participación cidadá na Administración local.

No duodécimo capítulo, “A democracia participativa nos gobernos locais e o seu desenvolvemento no moderno réxime local español”, Joaquín MARTÍNEZ CUBAS afronta catro temas cruciais: a repolitización local, as políticas para o desenvolvemento, os enfoques de

Regap

RECENSIONES

intervención no ámbito local e a nova gobernanza democrática; concluíndo o seu traballo cunha avaliación da incidencia que, nestas cuestións, tivo a LRSAL.

Lorenzo PÉREZ SARRIÓN pecha a obra co capítulo titulado “O municipalismo na reforma local e a necesidade dun novo marco local”, no que leva a cabo unha valoración do impacto xurídico da LRSAL na Comunidade Valenciana, efectuando algunhas consideracións críticas da citada norma e unha análise das perspectivas do réxime local valenciano, e realizando unhas moi interesantes propostas de articulación dun novo sistema local.

En definitiva, o interese obxectivo do tema tratado –en especial, no contexto socioeconómico actual–, o rigor con que os distintos autores, de recoñecido prestixio, afrontan a súa análise e, sobre todo, as suxestivas e novidosas solucións achegadas para facer fronte á reforma do goberno local converten esta obra nunha publicación de necesaria lectura para todos aqueles xuristas e políticos locais que estean interesados en coñecer as claves do futuro das entidades locais.

Carla Casanueva Muruáis

Secretaria académica do OIRESP
carlacasanueva@hotmail.com